

**OLIV TA'LIMDA TA'LIMNI TASHKIL ETISH SHAROITIDA AMALIV
MASHG'ULOTLARNI TASHKIL ETISHDA PROFESSOR-
O'QITUVCHILARNING KREATIV YONDASHUVI**

Andijon davlat pedagogika instituti o'qituvchisi

Mukarram Xo'jabekova

Andijon davlat pedagogika instituti talabasi

Xoshimova Dildora

Tel: +998959579949

Annotatsiya: Mazkur maqolada OTT sharoitida amaliy mashg'ulotlarni tashkil etishda professor-o'qituvchilarning kreativ yondashuvi masalasi ko'rib chiqiladi. Amaliy darslarning samaradorligi ko'p jihatdan o'qituvchining darsni qanday tashkil etishi, talabalarda qiziqish uyg'ota olishi va ularni faol ishtirokga jalb etishiga bog'liq ekani tahlil qilinadi. Shuningdek, an'anaviy usullardan farqli ravishda kreativ yondashuv asosida tashkil etilgan mashg'ulotlarning talabalarning mustaqil fikrlashi, muammo yechish ko'nikmalari va amaliy bilimlarini rivojlantirishdagi o'rni ochib beriladi. Maqolada real ta'lim jarayonidan kelib chiqib, amaliy mashg'ulotlarni yanada samarali tashkil etish bo'yicha taklif va tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: OTT, amaliy mashg'ulot, kreativ yondashuv, ta'lim jarayoni, talaba faolligi, innovatsion metodlar, mustaqil fikrlash

Аннотация: В данной статье рассматривается проблема креативного подхода профессорско-преподавательского состава к организации практических занятий в условиях OTT. Анализируется, что эффективность практических занятий во многом зависит от того, насколько преподаватель способен заинтересовать студентов и вовлечь их в активное участие. Особое внимание уделяется тому, что в отличие от традиционных методов, креативный подход способствует развитию самостоятельного мышления, навыков решения проблем и практических знаний студентов. В статье также приводятся практические рекомендации по повышению эффективности организации занятий на основе реального образовательного опыта.

Ключевые слова: OTT, практические занятия, креативный подход, образовательный процесс, активность студентов, инновационные методы, самостоятельное мышление

Annotation: This article examines the issue of a creative approach by academic staff in organizing practical classes within the framework of higher education teaching organization (OTT). It highlights that the effectiveness of practical sessions largely depends on the teacher's ability to engage students and stimulate their active participation. The study emphasizes that, compared to traditional methods, a creative

approach plays a key role in developing students' independent thinking, problem-solving skills, and practical knowledge. The paper also offers practical recommendations based on real educational experience to improve the organization of practical classes.

Keywords: *OTT, practical classes, creative approach, educational process, student engagement, innovative methods, independent thinking*

Hozirgi davrda oliy ta'lim tizimi oldida turgan eng muhim vazifalardan biri — nazariy bilim bilan bir qatorda talabalarning amaliy ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat. Aynan shu jarayonda amaliy mashg'ulotlar alohida o'rin egallaydi. Chunki talaba o'rganayotgan bilimni aynan amaliy darslarda sinab ko'radi, mustahkamlaydi va real vaziyatlarga qo'llashni o'rganadi. Biroq amaliy mashg'ulotlarning samaradorligi har doim ham kutilgan darajada bo'lavermaydi. Ko'pincha darslar bir xil shaklda, faqat topshiriq bajarish bilan cheklanib qoladi va bu talabalarning qiziqishini pasaytiradi.

Shu nuqtayi nazardan qaraganda, OTT sharoitida amaliy mashg'ulotlarni tashkil etishda professor-o'qituvchilarning kreativ yondashuvi alohida ahamiyat kasb etadi. Kreativ yondashuv deganda faqatgina yangi metodlardan foydalanish emas, balki darsni talaba uchun qiziqarli, tushunarli va hayot bilan bog'liq tarzda tashkil etish tushuniladi. Masalan, oddiygina topshiriqni real muammo bilan bog'lash yoki guruhlar bilan ishlash orqali talabalarning fikrlashini faollashtirish mumkin.

Talaba nigohidan qaraganda, aynan kreativ tashkil etilgan amaliy mashg'ulotlar eng esda qoladigan va foydali bo'ladi. Bunday darslarda talaba faqat tinglovchi emas, balki faol ishtirokchi sifatida qatnashadi, o'z fikrini erkin bildiradi va muammolar ustida ishlashga o'rganadi. Natijada uning mustaqil fikrlashi, muloqot ko'nikmalari va amaliy bilimlari rivojlanadi.

Mazkur maqolaning maqsadi — OTT sharoitida amaliy mashg'ulotlarni tashkil etishda professor-o'qituvchilarning kreativ yondashuvini tahlil qilish, uning ahamiyatini ochib berish hamda amaliy darslarni yanada samarali tashkil etish bo'yicha takliflar ishlab chiqishdan iborat.

OTT sharoitida amaliy mashg'ulotlarni samarali tashkil etish masalasi bugungi ta'lim tizimining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Amaliy darslarning asosiy vazifasi — talabaning nazariy bilimni mustahkamlash, uni real vaziyatlarda qo'llashga o'rgatishdan iborat. Biroq bu jarayon samarali kechishi ko'p jihatdan professor-o'qituvchining yondashuviga bog'liq. Agar mashg'ulotlar an'anaviy, bir xil shaklda tashkil etilsa, talabalarda qiziqish pasayadi va natijadorlik kutilgan darajada bo'lmaydi.¹

¹ O'zbekiston Respublikasi. "Ta'lim to'g'risidagi qonun". – Toshkent, 2020.

Kreativ yondashuv esa amaliy mashg‘ulotlarga yangi ruh olib kiradi. Bunda o‘qituvchi darsni oddiy topshiriqlar bilan cheklab qo‘ymasdan, uni hayotiy vaziyatlar, muammoli holatlar va interaktiv metodlar asosida tashkil etadi. Masalan, guruhli ishlash, “case study”, rol o‘ynash yoki muammoli vazifalar orqali talabalar faol jalb qilinadi. Natijada ular faqat bilimni qabul qiluvchi emas, balki uni mustaqil tahlil qiluvchi va qo‘llovchi subyektlarga aylanadi.²

Shuningdek, kreativ yondashuv talabalarning mustaqil fikrlashini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi. Amaliy mashg‘ulot davomida berilgan noodatiy topshiriqlar, ochiq savollar yoki muammoli vaziyatlar talabaning fikrlash doirasini kengaytiradi. Bunday jarayonda talaba tayyor javobni emas, balki o‘z yechimini izlaydi. Bu esa uning mantiqiy fikrlash, tahlil qilish va qaror qabul qilish ko‘nikmalarini shakllantiradi.³

Bundan tashqari, amaliy mashg‘ulotlarda kreativ yondashuvni qo‘llash talabalarning faolligini oshiradi. Oddiy darslarda ko‘pincha faqat faol talabalar qatnashsa, kreativ tashkil etilgan mashg‘ulotlarda deyarli barcha talabalar jarayonga jalb etiladi. Chunki bunday darslar qiziqarli, interaktiv va erkin muhitda o‘tadi. Bu esa talabalarning o‘z fikrini bildirishdan qo‘rqmasligiga, jamoada ishlashiga va o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshirishga yordam beradi.⁴

Yana bir muhim jihat shundaki, kreativ yondashuv o‘qituvchining o‘z ustida ishlashini ham talab qiladi. Ya’ni, har bir mashg‘ulotni yangicha tashkil etish, yangi metodlarni sinab ko‘rish va talabalarning ehtiyojidan kelib chiqib darsni rejalashtirish zarur bo‘ladi. Bu esa ta’lim jarayonining doimiy rivojlanishiga xizmat qiladi va uning sifatini oshiradi.⁵

Shunday qilib, OTT doirasida amaliy mashg‘ulotlarni kreativ yondashuv asosida tashkil etish talabalarning bilimni chuqurlashtirish, ularning mustaqil va innovatsion fikrlashini rivojlantirish hamda ta’lim samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Yuqoridagi tahlillar shuni ko‘rsatadiki, OTT sharoitida amaliy mashg‘ulotlarni samarali tashkil etishda professor-o‘qituvchilarning kreativ yondashuvi hal qiluvchi ahamiyatga ega. Amaliy darslar nafaqat nazariy bilimlarni mustahkamlash, balki ularni real vaziyatlarda qo‘llash, mustaqil fikrlash va muammo yechish ko‘nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Shu sababli bunday mashg‘ulotlarni oddiy, an’anaviy shaklda emas, balki zamonaviy va kreativ yondashuv asosida tashkil etish zarur.

Kreativ yondashuv orqali tashkil etilgan amaliy mashg‘ulotlar talabalarning darsga bo‘lgan qiziqishini oshiradi, ularni faol ishtirok etishga undaydi va o‘z fikrini

² Bonwell, C., Eison, J. Active Learning: Creating Excitement in the Classroom. – Washington, 1991.

³ Dewey, J. Experience and Education. – New York, 1938.

⁴ Prince, M. Does Active Learning Work? – Journal of Engineering Education, 2004.

⁵ Hmelo-Silver, C. Problem-Based Learning. – Educational Psychology Review, 2004.

erkin bayon qilishiga imkon yaratadi. Bunday muhitda talaba o'zini erkin his qiladi, yangi g'oyalar ilgari suradi va jamoa bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Natijada ta'lim jarayoni samaradorligi oshadi va o'quv jarayoni yanada mazmunli kechadi.

Kreativ yondashuv o'qituvchidan doimiy izlanishni, yangi metodlarni qo'llashni va darsni talabalar ehtiyojiga moslashtirishni talab etadi. Bu esa o'z navbatida ta'lim sifatining oshishiga va zamonaviy talablarga javob beradigan mutaxassislarni tayyorlashga xizmat qiladi.

Xulosa OTT doirasida amaliy mashg'ulotlarni kreativ yondashuv asosida tashkil etish nafaqat ta'lim jarayonini faollashtiradi, balki talabalarning har tomonlama rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu bois, ta'lim tizimida bunday yondashuvlarni keng joriy etish va amaliyotga tatbiq etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi. "Ta'lim to'g'risidagi qonun". – Toshkent, 2020.
2. Bonwell, C., Eison, J. Active Learning: Creating Excitement in the Classroom. – Washington, 1991.
3. Dewey, J. Experience and Education. – New York, 1938.
4. Prince, M. Does Active Learning Work? – Journal of Engineering Education, 2004.
5. Hmelo-Silver, C. Problem-Based Learning. – Educational Psychology Review, 2004.